

ADAM MAKOS
ÉS LARRY ALEXANDER

A THE NEW YORK TIMES BESTSELLERE

FELETTÜNK

A

CSILLAGOS ÉG

*Szívszorító igaz történet,
harc és lovagiasság a második
világháború légi csatáktól dúlt egén.*

Négy nappal 1943 karácsonya előtt egy erősen sérült amerikai bombázó küszködött, hogy átrepüljön az ellenséges Németország területe fölött. A huszonegy éves pilóta mögött a gép személyzetének fele már súlyos sebesült

vagy halott volt. Ez volt az első bevetésük. Hirtelen hosszú, sötét alak jelent meg a gép farkánál: egy német Messerschmitt vadászgép. A gépet egy mesterpilóta vezette, aki egyetlen gombnyomással képes lett volna elpusztítani az amerikai gépet. Ami ezután történt, minden képzeletet felülmúlt, és később a II. világháborús ellenségek közötti leghihetlenebb találkozóként vált ismertté.

Igaz történet két pilótáról, akiknek élete azon a napon találkozott: az amerikai Charlie Brown hadnagyról, aki korábban egy nyugat- virginiai farmon dolgozott, majd a B-17-es pilótája lett, és a bajor Franz Stigler hadnagyról, aki korábban utasszállító repülőgépeket vezetett, és szerette volna elkerülni, hogy a háborúban harcolnia kelljen.

A Felettünk a csillagos ég Charlie és Franz megrendítő története. Charlie bombázópilóta, aki embert próbáló feladatokkal néz szembe: kénytelen az angol ködben felszállni, társai gépeinek égő roncsai között; légvédelmi ágyúk tüzében kell repülnie, miközben az ellenséges harci gépek cápákként köröznek körülötte; el kell viselnie félelmet, sérüléseket, társai elvesztését. Franz homokviharokat élt át a sivatagban, egyedül zuhant le a tengeren, és szembe kellett néznie azzal, hogy egy vesztes háborút vív, amely egymás után veszi el tőle a barátait.

Az Amerikai Légierő 8. légi hadserege Charlie és Franz találkozását „szigorúan titkosnak” minősítette. Olyan pillanat volt ez, amely ha kiderül, Franzot kivégzőosztag elé állítják. A találkozás emléke negyven éven át sokszor felidéződött a két férfi tudatában, míg nem időskorukban megkeresték egymást. A küldetés örökre megváltoztatta az életüket.

ADAM MAKOS

történész, újságíró, a Valor katonai magazin szerkesztője.

Tizenöt éve dolgozik katonai szakírói területen; számos veteránnal készített interjút ez idő alatt, akik a második világháborúban, Koreában, Vietnamban és a napjainkban zajló háborúkban harcoltak. Azon néhány újságíró egyike volt, akik abban a kiváltságban részesültek, hogy megszemlélhették az elnöki gépet és találkozhattak a

pilótáikkal. Újságírói munkája során Makos találkozott államfőkkel, teázott Károly herceggel, és a két Korea demilitarizált övezetében amerikai csapatokkal járőrözött. Munkájának csúcspontja 2008 volt, amikor Makos Irakba utazott a 101. légi deszant különleges hadosztállyal, és élesben vehetett részt al-Kaida terroristák üldözésében.

LARRY ALEXANDER több hadászati és történelmi témájú könyv szerzője, több mint tizenhárom éve az *Intelligencer Journal* rovatvezetője. Újságírói munkásságáért számos állami kitüntetésben részesült.

Tudjon meg többet a szerzőkről és a regényről:

www.valorstudios.com

www.facebook.com/dreamvalogatás

„Franz Stigler története, a hősé, aki képes volt a nemzeti öntudat fölé helyezni az emberséget. Ebben rejlik a könyv valódi mondanivalója.”

Helga Stigler, Franz felesége

„Ahogyan megmutatkozik az emberség egy kegyetlen, kiszolgáltatott, embertelen helyzetben, megindít és reménnyel tölt el. Még léteznek bátor és becsületes emberek. Már nagyon várom a történetből készült filmet is!”

Amazon

„Kitűnő dokumentumregény egy valószínűtlen találkozásról, amely az egyik legkiválóbb német pilóta, Franz Stigler és egy amerikai újonc között történt Németország fagyos egén 1943 decemberében. Makos több ezer órányi interjúanyagból, kitűnő tárgyi tudással írja le a német vadászpilóták és az otthonuktól távol a túlélésért harcoló amerikaiak életét. Lenyűgöző történet emberségről, kegyelemről a háború szörnyűséges körülményei között.”

Publishers Weekly

„Ez a szép történet a történelem legádázabb háborújának borzalmaiból emelkedik ki: ellenségek között is lehet testvériség. Egyszerű szavakkal íródott, nagyszerű könyv. Megőrzi a történelmi hitelességet, mégis olvasmányos, magával ragadó. Érdemes elolvasni.”

Goodreads

ADAM MAKOS
ÉS LARRY ALEXANDER

FELETTÜNK
A
CSILLAGOS ÉG

— részlet —

4

SZABAD TŰZ

**TIZENNYOLC HÓNAPPAL KÉSŐBB, 1942. ÁPRILIS 7., A LÍBIAI PART
MENTÉN**

A TIZENKÉT BARNA Messerschmitt Bf 109 vadászgép alacsonyan és gyorsan haladt Líbia fehérülő tengerpartja fölött. A tengeri sziklák fölött elhaladva a vadászgépek az ősi görög Apollonia város romjainak hellén oszlopai fölött repültek át. Az egyik 109-es az alakzattól messze lemaradva furcsa szögben repült; bedőlt, egyik szárnyvége kelet felé mutatott.

– Stigler, egyenesbe! – üvöltött a kötelékparancsnok, Werner Schröer hadnagy a rádióba. Franz egyenesbe hozta a 109-est, a legmodernebb német vadászgépet. A gép teste karcsú volt, csak az orr végén állt ki egy légszűrő.

Franz régóta nem volt ilyen boldog. A válla fölött visszaneézett, ahogy az ókori város romja eltűnt a gép farka mögött. A Lufthansa légitársaságnál berepülő pilótaként nagyon élvezte, hogy felfedezheti a világ ősi városait.

– Vegyél egy képeslapot! – szólt Schröer rádión Franznak. A pilóták mind újoncok voltak, kivéve Schröer, aki már egy éve repült a sivatagban.

Schröernek már négy „találata” volt; négy ellenséges gép lelővése fűződik a nevéhez.

Franz már őrmester volt, teljes jogú vadászgéppilóta; a kiképzőtáborból és a vadászpilóta-iskolát kitüntetéssel végezte el. Több mint négyezer óra repülési idejével vezethetett volna szállítógepeket vagy vízből mentő repülőgépeket vagy egész életében maradhatott volna oktató. De ő a vadászgépeket választotta és kérte, hogy vezényeljék át a hadszíntérre. Nem volt titok, hogy miért kérte ezt. Bosszút akart.

Néhány nappal korábban kapta meg a csatalovát, a harci gépét a müncheni gyárból. Ott vette át, a rámpán, már sivatagi terepszínűre festve. Az orr fehér, a test vöröses homokbarna, a hasa kék, mint a vörösbegy tojása. Az 109-es új F-modell volt; beceneve „Friedrich”, a leggyorsabb 109-es. A gépen nem volt azonosító szám. Franznak azt mondták, majd akkor kap számot, ha elér az egységéhez. A törzsön és a szárnyon két fehér kontúrú, nagy fekete kereszt volt, a Luftwaffe jelképe.

Schröer az olasz csizma orrán, Szicíliában találkozott Franzcal és a többi újonccal. Schröer vezette őket Szicíliából a Földközi-tengeren át Afrikába. Tunéziából kelet felé fordult, a pilóták a part mentén repültek.

Miután elhagyták Appolonia városát, Franz meglátta a „Zöld-hegységet”; az Al Jabal al Akhdar gerince jelent meg alattuk. Ez a buja zöld hegység rendkívüli folt volt a sziklás Észak-Líbiában. A kötelék elhúzott az ősi muszlim város, Derna fölött, ahol a nap a város mecsetjének negyvenkét minaretjéről tükröződött vissza. Ott délre fordultak, Schröer a száraz pusztaság fölé vitte a köteléket: sziklák, szárazságtűrő cserjék, kiszáradt vízmosások fölé.

Amikor Franz először meglátta a sivatagot, a Szentföldön harcoló keresztes lovagok jutottak eszébe. A repülőiskolában az öreg oktatók, a nagy háború veteránjai elmondták, hogy a repülőgépek törzsén és szárnyán látható fekete kereszt a germán teuton lovagok iránti tisztelet jele; az ő jelképük volt, a fehér pajzsra festett fekete kereszt.

– Önök a teuton lovagok leszármazottai – tanították.

A nagy háború veteránjai régi lovagoknak nevezték magukat és beszéltek a becsületkódexükről. Íratlan, kimondatlan szabályrendszer volt. Csak tanúsítani, megtestesíteni lehetett. A becsület és lovagiaság hadi etikai kódexe volt.

Amikor Franz megérkezett a sivatagba, úgy érezte, ezek a történetek csak az öreg veteránok furcsa ideái. De ott, a homok fölött másként gondolta.

TIZENKÉT ÓRÁNÁL, a fehér horizonton meglátta új otthona, a Martuba repülőtér terepszínű sátrainak csúcsait. Besorolt a le szállásra és döbbsen látta, hogy Martuba messze nyúló, elszigetelt tábornak tűnik.

Számtalan csúcsos sátor állt hosszú sorokban, mintha falu lett volna; hangárok nem voltak, csak egy fehérre meszelt falú torony. A vadászgépek némelyikét vályogtéglából készült pajtákban tárolták, de többségük takarás nélkül állt a homokban, a napon.

Schröer után landolt Martuba napégette kifutópályáján. A betonon bombatalálatok befoltozott nyomait lehetett látni. A parkolóba menet szélvédőjét homokkal fújta be a gép Daimler-Benz motorja. Megállt, amikor egy meztelen felsőtestű földi irányító jelent meg a vakító fehérségből. Az irányító felmászott a jobb szárnyra és a szárnyvégre ült. Intett Franznak, hogy menjen előrébb. Kézjelekkel irányította parkolóra az újonnan

érkezettek mellé. Franz leállította a motort, kikapcsolta a biztonsági övét, kimászott a pilótafülkéből. Lecsúszott a szárnyon; kezét égette a forró fém. Sötétre barnult katona vette le hátáról az ejtőernyőt. Franz nyújtózkodott, hogy izmaiból kitornázza a görcsöt. Levetette bőrdzsekijét és megérezte a perzselő afrikai napot. A többi vadászgép oldalkormányán győzelmi jelek voltak; függőleges vonalak; mindegyik légi győzelmet egy vonás jelölt. Franz nézte ezeket a feltűnő jeleket. Őt kellett ahhoz, hogy mesterpilóta legyen az ember. Némelyik gépen négyszer ennyi jel volt.

Schröer lépett oda hozzá. Arca közel V alakú volt, álla éles, de tekintete barátságos és tartózkodó. Amikor levette sapkáját, hogy megtörölje a homlokát, látszott, hogy kopaszodik; elég idősnek látszott ahhoz képest, hogy fiatal ember. Úgy tűnt, őt nem zavarja a nap, míg Franz pislogott. Schröer látta, hogy Franz nagyon gondolkodik, és elmondta, hogy régebben „bűvös 20” győzelem kellett ahhoz, hogy kiérdemeljék a Vaskereszt kitüntetés lovagkeresztí fokozatát, de már magasabbra tették a mércét, legalább harminc lelőtt ellenséges gép kell hozzá; mind ezt azért, mert a keleti fronton a könnyű célpontok ellen sokkal nagyobb volt a találati arány és a keleti front pilótáinak sikerei itt mindenki álmainak keresztbe tettek. Franz tudta, hogy a Vaskereszt a legnagyobb német vitézségi kitüntetést, amit nyakban viselnek, a teuton lovagok inspirálták.

Schröer közölte Franzcal, hogy ideje benézni a háborúba. A torony felé indult, ahol néhány parancsnoki terepjáró – a dzsipek német megfelelője – várakozott. Franz előhúzta málhazsákját a géptörzsből és követte. Franz megtudta, hogy a torony csak adminisztrációs célokat szolgál. Az igazi föld-levegő koordináció a közelben, földalatti bunkerből történik. A bunkert talajjal álcázták; csak a generátor zúgásából lehetett észrevenni. Franz látta, hogy a bunkerből szolgálatosok lépnek elő, kezü-

ket szemellenzőként felemelve hunyorognak a napfényben. Ez a 27-es vadászpilóta-ezred (*Jagdgeschwader 27* vagy JG 27), a legendás „Sivatagi Szárny” főhadiszállása, akiket szinte bálványoznak a hírekben. A JG 27-nek ereje teljében 120 pilótája volt; ők voltak az elsődleges légierő Afrikában; stratégiai küldetésük volt. A németek meg akarták szerezni a Szuezi-csatornát a britektől. Aki a csatornát ellenőrzése alatt tartja, azé a két Földközi-tengeri bejárat egyike. Észak-Afrikában már egy éve dúltak a harcok. Hatalmas küzdelem volt. A németek száz-kétszáz mérföldnyire viasztasorították az angolokat a csatorna felé, Egyiptom homokos földjére, aztán az angolok szorították vissza a németeket ugyanilyen távolságra a sziklás Líbiába. A JG 27 hatalmas feladatot kapott. A német csapatok, az Afrika-hadtest fölött tiszta légeteret kellett biztosítaniuk. Ellenfelük a Desert Air Force, amelyben a brit korona minden nemzetének tagjai szolgáltak. Egy JG 27 pilótára öt brit jutott.

Franz belépett a toronyba. A szűk helyiségben fapadok sorakoztak. A magas mennyezetet vastag gerendák tartották. A falon egy lelőtt brit vadászgépből levágott sárga fémdarab lógott. A fémlemezen a gép orrdíszítménye volt: kék pajzs, íves handzsárral. Franz beállt a többi újonc mellé a sorba; vigyázzban

álltak. Aztán megjelent előttük három tiszt és közölték az új pilóták feladatait. A tisztek bő inget és buggyos zöld nadrágot viseltek. Hónuk alatt fehér sisakjuk, amelyet a tengeralattjárókapitányoknál látni. Az egyik tiszt, fekete arcszörzetét kecskeszakállformára nyírta. Ernst Maak százados volt. Franz még sosem látott szakállas német tisztet. Csak szigort látott Maak arcán. A százados kurtán, mogorván neveket sorolt a listáról, a szólított pilóták előléptek. Maak közölte, hogy ők a 2. századba tartoznak. A helyiség elcsendesedett.

Maak kiválasztotta az egyik új pilótát, bizonyos Helmut Beckmannt és hangosan, gúnyosan beszélt hozzá.

– Sikerült sértetlenül leszállítania a gépét?

– Igen, uram – felelte Beckmann.

– Keréken landolt vagy a géptörzsön csúszva?

– Nem találkoztunk az ellenséggel – felelte Beckmann bölcsen.

Franz remélte, hogy Maak őt nem szólítja.

– Politikailag elkötelezett?

– Tagja voltam a légierő Hitlerjugend szervezetének, uram – felelte Beckmann.

– Engem ez nem érdekel – mondta Maak. – Azt kérdeztem, tagja-e a pártnak.

– Nem, uram!

– Még egy nagy jó pont magának – felelte Maak. – Csak maradjon így, és minden rendben lesz.

– Stigler? – szólt egy főhadnagy nyugodtan, körülnézve. Alacsonyabb és vékonyabb volt Maaknál; derűsnek tűnt. Dús fekete haját hátrasímítva viselte; szögletes, fiús arca volt. Szűk szeme érzékeny, aggódó tekintettel csillogott. Gyűrött, barna ingjének gallérja alatt a Vaskereszt lógott. Franz a vörös-fehér szalagra függesztett vastag, fekete keresztre pillantott és elhatározta, hogy egy napon ő is ezt a kitüntetést fogja viselni. Franz

összeütötte a bokáját és tisztelegni készült, de megszakította a mozdulatot, amikor a főhadnagy a kezét nyújtotta.

– Üdvözlünk a 4-es században. Kövess.

Franz vigyorgott. Vállára vette málhazsákját; megkönnyebült, hogy nem Maak csapatába sorolták. Schröer az ajtófélfának támaszkodva sok szerencsét kívánt Franznak.

Az épületen kívül a tiszt a fejébe húzta kifakult fehér tányérsapkáját. Gustav Rödel főhadnagyként mutatkozott be. Franz megtudta, hogy Rödel a keleti országrészből, a lengyel határhoz közeli Merseburgból származik. Egyidősek voltak. Franz beült Rödel mellé a parancsnoki terepjáróba, körbejárták a bázist. Egy közlegény vezetett, Rödel elmagyarázta Franznak, hogy három hónappal korábban a bázis a britek kezén volt, de a Sivatagi Róka visszaszerezte a németeknek. Franz tudta, hogy a Sivatagi Róka nem más, mint Erwin Rommel tábornok, az Afrika-hadtest parancsnoka.

– Feltehetek egy szokatlan kérdést, főhadnagy úr? – kérdezte Franz.

Rödel bólintott.

– Mit akart azzal Maak, hogy rákérdezett, attól a pilótától, párttag-e vagy nem?

– Még sosem hallottál egyenruhás embert ilyen nyíltan beszélni, ugye? – kérdezte Rödel.

Franz bólintott. Rödel elmagyarázta, hogy az angliai csata óta szóbeszéd terjed, miszerint a Párt „politikai tisztet” szivárogtat be a légierőbe, akiknek az a feladata, hogy a másként gondolkodókat figyeljék.

– Maak nem rajong ezért az ötletért, ahogy én sem. Hadd tegyem fel én is ezt a kérdést neked. Párttag vagy, Stigler?

– Nem. Nekem nem kell politikus ahhoz, hogy a háborúba küldjön.

Rödel mosolyogva bólintott.

Rödel, Maak és a többiek tudták, hogy nagyon ritka a párttag a vadászpilóták között; és aki mégis az, valószínűleg fanatikus. Ahhoz, hogy valaki náci legyen a Luftwaffénél, toborzás vagy besorozás előtt kellett belépnie a Pártba, általában nagyon fiatalon. Amint valaki belépett a légierőhöz, nem léphetett be a Pártba, mert az 1938-as német honvédelmi törvény ezt kifejezetten tiltotta.⁸ A német civilek bármikor beléphettek a pártba, ahogy az SS-be és a Gestapóba is. Ám a Luftwaffénél a náci vadászpilóta ritkaság volt. Rödel és Maak filozófiája az volt, hogy jobb az ilyeneket rögtön kiszűrni és szemmel tartani.

Amikor Rödel sofőrje elhaladt egy sor 109-es előtt, amelyek motorházára leopárdfejeket és fura bennszülöttarcokat festettek Afrika körvonala mentén, Rödel jelezte, hogy ezek a gépek a 3. századéi; itt szolgál a kor leghíresebb pilótája, Hans-Joachim Marseille hadnagy, a huszonnégy éves mesterpilóta, „a mesterpilóták virtuóza.” Már több, mint ötven ellenséges gépet lőtt le.

– Hallottál róla történeteket? – kérdezte Rödel.

Franz bólintott. Mindent elolvasott, amit csak talált „Afrika Csillagáról”, ahogy a lapok nevezték Marseille-t.

Rödel elmondta Franznak, hogy a Marseille szabad szellemű, lázadó személyiségéről szóló pletykák igazak. Marseille egyszer tréfából terepjáróval áthajtott Schröer sátrán. Máskor, amikor nem kapott meg valami kitüntetést, a levegőből tűz alá vette századparancsnokának sátrát. És nem kímélte a gépeket; többet is tönkretett a sivatagban.

– De annak ellenére, hogy sok gondot okoz a parancsnokainak – mondta Rödel –, egyszerűen túl jó ahhoz, hogy a földre parancsolják.

A sofőr lassított, majd megállt egy 109-es előtt. Olyan volt, mint a többi; a motorházon festett vörös-fehér kereszt. Rödel

⁸ Ez az *Überparteilichkeit*, vagyis a pártatlanság, pártok felettiség német hagyományából, vagyis a hadsereg és a politika szétválasztásából ered.

közölte Franzzal, hogy ezek az ő egységük, a II. osztály gépei. Mindegyik gépen az egység otthona, Berlin város címere volt. A pajzs fehér, szegélye vörös, a fehér alapon álló fekete medve; nyelve kilóg. Rödel elmondta, hogy a II. osztályban három század van. Az ő százada – a 4-es –, valamint az 5-ös és a 6-os. A gépek mögött Franz látta az századuk parancsnokságát; egy fapajta, számos nagy sátor, zászlórúd, amin a zászló ernyedten lógott.

Rödel kinyitott egy kis ajtót, kiszállt a járműből, jelezte Franznak, hogy maradjon ülve. Utasítást adott a sofőrnek, hogy segítsen az új pilótának elfoglalnia a szállását. Rödel odalépett a 109-eséhez; a szárnyára sárgával a 4-es szám volt festve. Franz észrevette, hogy Rödel gépének farkán nincsenek győzelmi rovasok. Amikor Rödel bement az épületbe, így hallótávolságon kívül került, Franz hitetlenkedve tette fel a kérdést a sofőrnek, hogyan lehet, hogy Vaskeresztet visel, de nem mesterpilóta. A sofőr vigyorgott, láthatóan örült a lehetőségnek, hogy még egy újoncot helyre tehet. Elmondta Franznak, hogy Rödel harminchét győzelmet aratott; néhányat Spanyolországban, a polgárháború alatt, néhányat Lengyelországban, Görögországban, a Szovjetunióban; a többit a sivatagban. Nincs egy napja, hogy a legutóbbi ellenséges gépét lelőtte.

– Ő az egyik legjobb – mondta a sofőr. – Csak nem akar hencegni vele.

Azzal sebességbe kapcsolta a terepjárót és elindult. Franz a hátsó ülésen hirtelen nagyon ostobának érezte magát.

KÉT NAPPAL KÉSŐBB, 1942. ÁPRILIS 9.

A napégette sátor suhogott a hideg éjszakai szellőkésekben. A sátorban Franz a priccsén hevert, a sátorvászson csattogására

ébredt. Öngyújtót keresett, lángot csiholt, a halvány fénynél megnézte karóráját. Hajnali négy óra volt. Vacogva bújt vissza a takarója alá.

Napfelkeltéig a sivatag dermesztően hideg volt. Franznak eszébe jutott, hogy hajnali hatkor fel kell szállnia első bevetésére, miután előző nap ugyanabban az időben felderítő repülésen vett részt. A JG 27-esek ászai szerették korán betörni az újoncokat és Franznak ez jobban tetszett, minthogy csak ücsörögjön.

Gyorsan felkelt, magára vette sivatagi terepszínű ingét és fekete bőr repülődzsekijét. Zuhanyozni csak néhány naponta lehetett, mivel vízből kevés volt, és Franz tudta, hogy ezzel nem is érdemes gyötörnie magát. Belebújt a nehéz, halványkék repülőnadrágjába, amelynek mindkét combján hatalmas, a térdkalácsa alá is lenyúló térképzseb volt. Kirázta vastag fekete bőrcsizmáját, hátha skorpió bújt meg benne, de csak homokot öntött ki. Felhúzta a csizma cipzárját és az éjjeliszekrényül szolgáló faládáról magához vette a rózsafüzért. A rózsafüzért anyjától kapta a bér mátkozás után. A kis, négyszögletes fekete gyöngyök között ezüst feszület lógott. Franz a dzsekije zsebébe csúsztatta a rózsafüzért, szíve fölé, aztán kiosont a sátorból.

A hajnal előtti sötétben végigment a spártai egyszerűségű sátorvároson, a JG 27-esek sivatagi bázisán. Minden sátor egyformának tűnt. Végre megtalálta a kantinsátrat, bedugta fejét a sátorlapok között és rögtön megérezte az olajtűzhelyek melegét, hallotta a néhány reggeli zabkását, kávéját fogyasztó pilóta élénk beszélgetését. Rödel a sátor sarkában itta a kávéját, a csataterképet tanulmányozta. A századok csapatonként együtt ültek. Egy teljes személyzetű században tizenhat pilóta és repülőgép volt, de a veszteségek miatt szinte soha nem volt teljes a létszám és a géppark. A pilóták morálja azonban

magas maradt; úgy gondolták, még mindig megnyerhetik a háborút.

Franz a pultnál teli tányér zabkását vételezett, mellé pirítóst vett, aztán csajkákát maga elé véve leült. Az első falat után megdöbbsent. A zabkásának szennyíze volt. A kávé kénízű. A szakácsok a szokásos barna vizet használták mindkettő készítéséhez.

A JG 27-nek sok bajor és osztrák pilótája volt, így földi-jeikként Franz tudott velük társalogni. Sokan már egy éve Afrikában szolgáltak. Az egyik veterán megosztotta vele a régi viccet:

– Egy foglyul ejtett angol pilóta megkérdezi német fogva tartóját: „Amúgy mit akartok ti itt Afrikában?” Mire a német: „Ugyanazt, amit ti.” Erre mindketten vállat vontak, mert egyik sem tudta, mit akarnak itt.

A veteránok harsány nevetésben törtek ki. Frank is úgy tett, mintha nevetne. Nem értette, honnan jutottak ide a beszélgetésben, legalábbis még nem értette.

Franz alig fogott neki az evésnek, amikor Rödel felállt és parancsot közölt. Olyan kifejezést használt, amit Franz nem értett, de amit hamarosan megtanult félni:

– Szabad tűz.

Ezt azt jelentette, hogy szabad volt rágyújtani és a reggelinek vége. Mindenki rögtön elhagyta a kantint. Franz volt az utolsó, aki felvette az edényét. A pulthoz ment, ahol egy szakács éppen takarított.

– Figyeljen! – szólította meg. – Tegyen félre nekem valami ételt, különben éhen veszek itt.

Rödel odakint várt Franzra.

– Mit csinálsz így felöltözve? Délutánig nem repülsz.

Franz felhördült. Idegességében elfelejtette, hogy Rödel előző este kihúzta a hajnali kötelékből és a délután 2-kor indulóhoz osztotta be. A délutáni bevetések csendesebbek és bizton-

ságosabbak voltak, mert a nap legforróbb időszakában kevesen akartak repülni.

Franz óráig járkált a bázison. Tíz óra tájban már harminc fok fölött volt a hőmérséklet, de nem tudta volna elviselni a gondolatot, hogy visszamenjen a sátrába és egyszerűen csak ücsörögjön. Folyamatosan járkált. Csak annyi időre állt meg, hogy inggel tekerje be az arcát, így távol tarthassa a fekete legyek rajait. Ebéd után jelentkezett Rödelnél a századirodán. Repülésre készen találta. Rödel azt mondta, személyesen vezeti Franzot az első bevetésére, „szabad vadászatra”, vagyis ketten behatolnak ellenséges területre és konfliktust keresnek. Együtt mentek a gépekhez. Nyugaton a Dzsebel-Akhdar, a Zöld-hegység sárgának tűnt a tűző nap alatt. Franz a repülőjéhez érve látta, hogy a szárnyára fehér 12-es számot festettek. A „nőjének” hirtelen száma lett: *Fehér 12*.

Rödel ott ült Franz gépének gumikerekén, a szárny előtt, és hellyel kínálta. Úgy nézett Franzra, mint apa a fiára.

– Valahányszor felmész, tudd, hogy ők vannak túlerőben.

Franz bólintott. Azt kívánta, bárcsak túlozna Rödel, de tudta, hogy pontosan ez a helyzet.

– A túlélési ösztön az embert arra készíti, hogy piszkos módszerekkel harcoljon – mondta Rödel, megszorítva összegyűrt bőrkesztyűjét. – Vedd figyelmeztetésnek, amit most mondok. Itt a becsület mindennél fontosabb.

Franz vállat vont; nem igazán tudta, mit akar Rödel mondani ezzel a beszélgetéssel.

– Mit csinálsz, például akkor, Stigler, ha azt látod, hogy az ellenség ejtőernyőn ereszkedik alá.

– Azt hiszem, idáig még sosem jutottam gondolatban – felelte Franz.

– Ha csak egyszer is meglátom, hogy ejtőernyős embert lelősz, én magam lölek le.

Ez fáj.⁹

– Nem az ellenség, hanem magad miatt kell követni a háború játékszabályait. *Azért tartod be a szabályokat, hogy megőrizd az emberségedet* – mondta Rödel, és mondanivalóját nyomatékosítandó, kesztyűjével a tenyerébe csapott. – Maradj szorosan a közelemben és együtt jövünk haza.

Azzal felugrott a kerékről. Az oktatás véget ért.

A földi kiszolgálószemélyzet egy ügyeletes kivette a pilótafülkéből, az ülésről az ejtőernyőt és feladta Franz hátára. A szögletes üvegteret magára zárva Franz hirtelen félelmet érzett; mintha koporsófedelelet csukott volna magára. Előrenyomta a fojtószelep vezérlőjét és intett a földi kiszolgálóknak, hogy indítsák be a motort. A motor felbőgött. A gép fehér füstöt okádott. A propeller forogni kezdett.

A PILÓTÁNAK A SIVATAGBAN a magasság volt a legfontosabb. Alig voltak felhők, szinte semmi nem takarta a napot, így valahányszor az ellenfél felnéz, elvakul. Franz napszemüveget viselt, de így is kezével takarta szemét bukósisakja előtt, ahogy Rödel bal oldalán repült.

Rödel gépe bukdácsolt a turbulenciában. Orrán Berlin medvéje mintha táncolt volna. Franz lenézett a szárnyak mentén a sivatagra. A talajon a barna és a sárgásbarna árnyalatai váltakoztak, ami vízmosásokat és sziklás hegyfokokat jelenthetett.

⁹ Rödel figyelmeztetésében volt logika. Ha egy pilóta megkímélt egy ejtőernyőn leereszkedő védtelen ellenséget, ahogy az az angliai csata alatt íratlan szabály volt, ha az ellenséges pilóta újra harcképes lett, nagyobb valószínűséggel viszonzta a gesztust. Ugyanezért igyekeztek a britek jól bánni az elfogott német pilótákkal; hadifogolytáborok helyett kastélyokban és udvarházakban helyezték el őket. A németek leveleket írtak haza, beszámoltak arról, hogy jól bánnak velük, és remélték, hogy ennek hatására a brit hadifoglyok helyzete is javul.

Észak felé csenevész zölddel benőtt parti hegyek voltak, azokon túl a halványkék Földközi-tenger.

A Sivatagi Légierő, a Desert Air Force amerikai gyártású Curtiss P-40 vadászgépei általában két és fél kilométeres magasságban járták be kedvenc vadászterületeiket. Franz követte Rödel. A pilóták a barna talajon az ellenséges gépek vöröses-sárga szárnyait keresték. A frontvonal fölött repültek, amit a tüzérségi ágyúk csöveinek felfelé szálló füstjéből tudtak azonosítani. A frontvonal a tengerre merőlegesen, dél felé, mélyen a sivatagba húzódott.

Egyre keletebbre haladtak; egyszer csak Rödel hangja recscent a rádióban. Északi irányba mutatott, a britek által elfoglalt Tobruk városára. Franz látta a laposan elterülő fehér, tengerparti várost a távolban. Tobruk az észak-afrikai part stratégiai pontja volt; belépőpont, ahonnan ellátmányt és üzemanyagot lehetett szállítani a frontvonalra.

– Indiánok, tizenkét óra, alacsonyan – szólt Rödel.

A kódszavak azt jelentették, hogy ellenséges gépeket észlelt. Franz négy Curtiss vadászpilótát látott lejjebb; enyhén jobbra-balra íveltek, laza S alakokat leírva; felderítő repülésre indultak a német vonalak fölé. A Desert Air Force gépeit többnyire angol vagy dél-afrikai pilóták vezették, de voltak ausztrál, kanadai, új-zélandi, skót, ír, szabad lengyel, szabad francia, sőt amerikai önkénteseik is. Messze fentről Franz látta a P-40-esek éles vörös propellersúcsát, a festett cápafogakat, gyöngyszerű fekete szemeket, a félelmetes harci festést, amit Kínában az amerikai „Repülő Tigrisek” a sivatagi légierőtől vettek át. Franz látta a vörös, sárga és kék koncentrikus köröket a szárnyakon, amiből egyértelmű volt, hogy ellenséges gépek.

Rödel rádión tudatta Franzcal, hogy támadni fog és utasította, hogy „maradjon a közelben.” Azzal előrelendült, lebukott az ellenség felé. Franz követte. Szíve hevesen vert. A feladat:

„lesüllyedni, lőni, vissza a magasba, megismételni”. Ez volt a 109-esek harci technikája. A 109-esek nem tudtak az ellenséggel spirális manőverekkel közelharcban megküzdeni, de gyorsabbak voltak náluk és a legtöbb ellenséges gépnél jobban emelkedtek.

Hétezer lábbal lejjebb a P-40-es pilóták meglátták a zuhanórepülésben feljűk tartó 109-eseket. Franz látta, hogy a P-40-esek megtörik az alakzatot, vadul felfelé indulnak, cápafoaikat egyenesen felé és Rödel felé fordítják. Ezerlábnyi távolság a pilálat tört része alatt elolvadt. Franz magasságmérőjének mutatója az óramutató járásával ellentétesen haladt: 6700 méter, 6100, 5500.

Rödel gépe betöltötte Franz látómezejének felét, mert pontosan előtte repült. A P-40-esek mintha megduzzadtak volna, ahogy az ütközési vonalon emelkedtek. Franznak elmondták, hogy orral szembe menni egy P-40-essel fatális hiba, mert mindegyiken négy darab 50 kaliberes géppuska van, amelyeknek nagyobb a tűzereje, mint a 109-esek két géppuskájának és egyetlen, az orrban elhelyezett gépágyújának. De Rödel mintha ezt másképpen tudta volna.

Rödel tüzelt először. Tűz csapott ki vadászgépének orrán. A gépágyú hangjától Franz megriadt. A P-40-esek szárnya válaszul megvillant. Franz tudta, hogy most huszonnégy géppuska csöve irányul rájuk. Rémületében vakon lőtt. A kiképzésen biplánok húzta szövetcélpontokra lőtt, de úgy még sosem kellett lőnie, hogy zuhanórepülésben van és a célpont nagy sebességgel halad előtte. Rödel történyhüvelyei részögesőként kopogtak a szélvédőjén. Az egyik P-40-es lángba borult, lángoló nyomjelzői csapódtak Franz fülkéjének tetejére. Biztosra vette, hogy összeütköznek.

Franz nem bírta tovább. Bepánikolt. Megrántotta a botkormányt, erős emelkedőre vitte a gépet, fel, fel, minél távolabb a támadó ellenségtől.

A gép orrát a kék ég felé kapva a magasba menekült.

Franz behúzta a nyakát, felkészült, hogy páncélozott fejtámaszába golyók fúródnak.

– *Horrido!* – kiáltotta Rödel a rádióba. Franz tudta, ez a csatakiáltás azt jelenti, hogy lelőtt egy ellenséges gépet és azt akarta, hogy Franz vizuálisan igazolja ezt a rombolást. De Franz túl messze volt, nem láthatott semmit.

Franz rosszul volt. A biztonsági hevederek, a 109-es szűk pilótafülkéje, a nehéz bördzseki, a vakító napfény mintha kicsavarta volna belőle az erőt. Fejét újra felemelte, már nem húzta be a vállai közé, hátranézett; a látványtól fellélegzett. A P-40-esek nem követték. Védekező körben köröztek egymérföldnyire alatta, egymást fedezték; közelharcot vártak, ami nem fog bekövetkezni.

Ahogy Franz egyenesbe hozta a gépet, a rosszullett újabb hulláma tört rá. Rájött, hogy elhagyta köteléktársát. Ami ennél is rosszabb: köteléktársa a vezetője volt. Ennél is sokkal rosszabb, hogy egyedül volt és elvesztette a tájékozódási képességét; könnyű préda, ha az ellenség meg akarja támadni. A harc csak pár percig tartott; a sivatagban ez volt a szokásos menet. Franz Martuba irányába fordította a *Fehér 12*-est. A tengert véve északi iránypontnak, a napot a délinek a bázist valahol a horizont közepén sejtette.

A nap erősen égette a pilótafülke üvegén át. Szemét erőltette; érezte, hogy feje elnehezült a szégyentől. Ejtőernyőjére nehezülve mocorgott, áthelyezte a súlypontját. Valami nedveset érzett az ülésben. Először arra gondolt, hogy a gépét találat érte és a hűtőfolyadékot érzi. Aztán sötét, meleg foltot tapintott ágyékán. Elvesztette uralmát hólyagja felett. Franz addig repült, míg meg nem látta a Zöld-hegységet. Tudta, hogy ott, valahol lent van az otthona. Erdőtlen, vasúttalan, utcák nélküli terepen navigálni olyan kihívás volt, amire nem is gondolt, amikor a kadétokat repülni tanította.

– Látlak – reccsent Rödel hangja a rádióban. Franz végigpásztázta az eget és arca grimaszba rándult, amikor a válla fölött a nap irányába nézett. Onnan közelített Rödel; megszokásból. A pilóta, ha hosszú életű akar lenni a földön, illetve az égen, mindig a nap felől közelít.

Rödel pontosan látta, hogy Franz fél; a repüléséből tudta. A gép bukdácsolt, irányt keresett.

– Te vezetsz – közölte Rödel és irányt közölt.

Franz szívesebben követte a kötelékvezetőt, de engedelmeskedett a parancsnak és repült tovább, amíg a csontszáraz földről fényvillanásokat nem látott. Hunyorogva jobban megnézte a villanás forrását; kis repülőek sorakoztak a sivatagi reptér mentén. Hazaértek. Franz landolt először, utána Rödel.

Franz leállította a motort, de a pilótafülkében maradt; csak a фуlke tetejét nyitotta fel. Szemét behunyva fejét a verejtéktől nyirkos bőr fejtámasznak döntötte. Amikor végre kiszállt a gépből, látta, hogy a földi személyzet közeleg, ezért sátra felé sietett; remélte, hogy elkerülheti a kínos jelenetet, senki nem látja meg nedves nadrágját.

– Stigler! – kiáltott Rödel mögötte.

Franz megállt, fejét lehajtva indult el Rödel felé; felkészült a szóbeli megrovásra. De vezetője vigyorgott rá.

– Sikeres nap volt ez a mai – mondta Rödel. – Életben maradtál. Hazahoztad a gépet. És ha belegondolsz... soha életedben nem fogsz többé ennyire félni.

– Igazolom a találatát, uram – mondta Franz. – De előbb nadrágot kell váltanom.¹⁰

Rödel felnevetett, vállon veregette.

– Nem te vagy az első, akivel ez történik.

¹⁰ „Sokszor előfordult, hogy a hazatérő pilótáknak, köztük nekem is, nadrágot kellett váltanunk – idézte fel Franz. – És nem csak akkor, ha újoncok voltunk a harcban.”

Franz benyomta a sátorlapot, belépett a sátrába. Hőség csapta meg. Lerogyott priccsére, behunyta a szemét és rögtön elaludt. Este a kantinsátorba ment. A pulthoz érve látta, hogy a vacsora ugyanaz, mint az ebéd: olyaz marhahúskonzerv, aminek társai nevet is adtak: „Mussolini segge”. Otthon Franz válogatós volt, gyakran mondogatta anyjának: „Belehalnék, ha olyasmit kéne ennem, ami repül vagy úszik.” Nem tudhatta, hogy eljön a nap, amikor bánja, hogy valaha ilyesmit mondott.

Franz félénken távolabb keresett magának helyet, nem Rödel és a többiek közelében. Minden falat előtt igyekezett elhessegetni ételéről a legyeket. Lopva a többi pilótára pillantott és látta, hogy ők ezt nem így csinálják; a ragadós hús minden falatjával lenyelnek egy-két legyet is.

Franz alig tudott néhány tiszta falatot magához venni az ételből, amikor Rödel felállt és bejelentette:

– Szabad tűz!

Franz ekkor Rödelre nézett, döbbenten. Villája megállt a levegőben.

Rödel látta Franz tágra nyílt tekintetét, teli tányérját, aztán kiegészítette a parancsot egy mondattal, amit azután minden étkezésnél elismételt, akár szükséges volt, akár nem:

– Szabad tűz! Stiglerre ez nem érvényes!

A többi pilóta nevetett. Néhányan barátságosan hátba veregették Franzot kifelé menet. Franz megkönnyebbülten, magányosan fejezte be vacsoráját; de tudta, hogy már nincs egyedül.

A P-40-es, amit Rödel lelőtt, aznap a németek egyetlen afrikai győzelme volt, de Rödel ezt sem jelölte gépének törzsén.

